

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 34.01

М. М. Жовтобрюх

кандидат юридичних наук, доцент
Класичний приватний університет

СЕКУЛЯРИЗОВАНИЙ НЕОЮДАЇЗМ ЯК ІДЕОЛОГІЧНА ДОМІНАНТА АМЕРИКАНСЬКОГО ПУРИТАНІЗМУ ТА ДЕРЖАВНОСТІ

Статтю присвячено проблемі взаємозв'язку між релігійно-етичними складовими юдаїзму, американізму та особливостями американської державності.

Ключові слова: юдаїзм, американізм, лібералізм.

І. Вступ

За 230 років існування США стрімко перетворилися в найрозвинутішу в усіх аспектах країну: в економічному, науковому, в галузі прав людини та у військовій сфері. США стали зразком, який наслідували країни Заходу, яких у роки холодної війни стали називати "Вільним світом", а в останні півстоліття вони стали ще більш розвинутими.

Варто зазначити, що в США домінують принципи американізму. Поняття американізму було запропоновано Т. Джеферсоном у кінці XVIII ст. Його широко використовували, наприклад, президенти Т. Рузвельт і В. Вільсон. Цікаве визначення американізму дає професор Єльського університету Д. Гелентер. Він доводить, що американізм – це форма релігії, заснована на "єврейській Біблії" – Танасі (у християнстві це – Старий Заповіт). Ця форма релігії була створена (радше – вилучена зі Старого Заповіту) пуританами (ревними християнами з різних напрямів протестантизму), протягом XVII–XVIII ст. – рушійною силою духовного розвитку американського суспільства, що становили в 1776 р. три чверті населення США. Пуританізм, за Д. Гелентером, поступово перетворився на американізм. Там саме він вбачає витoki американської ідеї.

У книзі "На двох крилах" він зазначає: "Практично всі американські християни ґрунтували головні свої аргументи про політичне життя на матеріалах єврейського писання... Мова юдаїзму стала головною мовою американської метафізики..." [цит. за: 8, с. 60]. Професор Гарвардського університету С. Хантінгтон визначає американську ідею так: «Два слова... не з'являються в громадських документах і на церемоніях. Це слова "Ісус Христос"... Американська громадська релігія – це християнство без Христа». Видатний американський поет Р. Фрост описав самосприйняття адепта американізму, назвавши себе "християнином Старого Завіту". Д. Гелентер пропонує таку схему американізму:

1) фундаментальний факт: Біблія – це слово Бога; 2) дві установки, що впливають з нього: а) кожен член американського суспільства має на рівні з іншими свою, індивідуальну гідність, тому що він має безпосередній зв'язок із Богом; б) американське суспільство має божественну місію щодо всього людства; 3) три законодавчі принципи, що впливають із цих настанов: кожна людина (у світі загалом і в Америці особливо) має право на свободу, рівність у правах і на демократію [цит. за: 2, с. 80].

Д. Гелентер зазначає, що перші два висновки впливають із Танаха. Право особи на свободу – це послання книги Вихід. Преподобний Ніколас Стрії проповідував у 1777 р. в Іст Хевен, штат Коннектикут: "Британський тиран діє так само злобно і жорстоко, як фараон, цар Єгипту, діяв щодо Синів Ізраїлю близько 3000 років тому" [5]. Тобто пуритани сприймали боротьбу за особисту свободу проти панування англійської корони, проводячі аналогію із звільненням євреїв від гніту Єгипту. Рівність людей впливає із ключових положень книги Буття. В одному з перших документів ще колоніальної Америки теолог О. Вітекер, закликаючи білошкірих англосаксів до доброго ставлення до індіанців, у 1613 р. аргументував це в біблійний спосіб: "Один Бог створив нас... ми всі походимо від Адама". А. Лінкольн, який зробив більше, ніж будь-хто інший в Америці, для встановлення справжньої рівності, процитувавши в своїй промові Декларацію Незалежності, продовжив: "Це було піднесене, мудре та шляхетне розуміння (батьками – засновниками США) справедливості Творця щодо ставлення до своїх створінь. Так, джентльмени, до всіх своїх створінь, до всієї великої сім'ї людей" [5, с. 55].

Обґрунтування біблійного походження принципу демократії в організації суспільства у Д. Гелентера є більш складним. Адже єдиний у П'ятикнижжі Мойсея (Торі) опис демократичного руху – це бунт Кореїв. Оскільки протест Кореїв (синів Кореєвих) проти авторитету Мойсея та Аарона був протестом проти безпосередньої волі Всевишнього, то Корей

та його прихильники провалилися під землю. Не дуже обнадійливий початок демократичного процесу, хоча й повчальний: думка більшості, що схиляється до зла, залишається злом, незважаючи на те, що її поділяла більшість.

Біблійною інструкцією для прийняття демократії як методу організації суспільства стала для американізму рада шейха Мідьяна, Ітро, його зятя Мойсея, прийнятого вождем євреїв. “Фундаментальний Порядок Коннектикуту”, який часто називають першою письмовою конституцією сучасного світу, було сформульовано в травні 1638 р. під впливом проповіді пуританського священика Т. Хукера перед генеральною асамблеєю в Хартфорді. Процитувавши Мойсея (Дваро 1, 13): “Виберіть собі людей мудрих, і розумних, і відомих в племенах ваших, і я поставлю їх у племенах ваших”, він пояснив, що “вибір керівників належить народу, що дозволив сам Всевишній... Основа влади ґрунтується, насамперед, на вільній згоді людей” [цит. за: 2, с. 32].

Отже, статтю присвячено проблемі взаємозв'язку між релігійно-етичними складовими юдаїзму, американізму та особливостями американської державності.

Дослідження впливу релігій на ідеології загалом та юдаїзму на американську культуру й державність зокрема здійснювали такі вчені: М. Вебер, Г. Воллер, Н. Готорн, Р. Льюїс, М. Перрі, М. Покровський, А. Де Токвіль, Т. Хатчінсон та ін [1–8].

II. Постановка завдання

Мета статті – створити описову модель зв'язку між юдаїзмом, американізмом і сучасною американською державністю. Для її реалізації необхідно виконати такі завдання: 1) визначити релігійні засади формування США як соціодержавної спільноти; 2) визначити старозаповітні витоки юдаїзму; 3) визначити охлократію, мілітаризм, олігархізм і корупційні практики як конституент американської державності.

III. Результати

Згідно з історичними дослідженнями, в епоху створення США священики були в новонародженій країні куди впливовішими, ніж філософи та соціальні мислителі. І ось як проповідував у 1780 р., коли минуло майже півтора століття після епохальної промови Т. Хукера, бостонський пастор Симеон Ховард: “Біблія розповідає, що, згідно з радою Ітро, Мойсей вибрав здібних людей та зробив їх керівниками; але традиційно вважається, що початково ці керівники були обрані самим суспільством. Це стверджує, зокрема, Йосиф Флавій. І дійсно, ми знаходимо у Йосифа Флавія нарікання (юдейські давнини, кн. 5, гл. 2:7), що в один із періодів правління Суддів “державний устрій у євреїв прийшов у занепад, вони перестали призначати старійшин та інших, раніше звичайно виборних начальницьких осіб...” [цит. за: 8, с. 57]. Суддів у Ізраїлі з часу повернення з Єгипту до вста-

новлення царства (XIV–XI ст. до н.е.) теж якимось чином обирали. Йосип Флавій згадував: “У нагороду за... подвиги хоробрості Отніел отримав від народу почесну посаду громадського судді” (І. Д. кн. 5, гл. 3); “Іхуд-же був шанований народом... тим, що, йому цілком доручили управління народом (І. Д. кн. 5, гл. 4). Видатний лідер пуритан Дж. Вінтфрор зазначав у 1630 р.: “Ми повинні усвідомити, що Бог Ізраїлю серед нас”. Т. Джефферсон у промові на своїй другій інавгурації виголошував: “Я потребую... допомоги Всевишнього, в руках якого всі ми, який вів наших батьків, як Ізраїль у старі часи, з їхніх рідних місць, і помістив їх у країні, що приносить все необхідне для гарного життя” [цит. за: 3, с. 54] (він не зважився на точне біблійне “тече молоком і медом”). А. Лінкольн заявляв про бажання бути “покірним інструментом у руках Всевишнього та його майже обраного народу”. Про Сполучені Штати Америки як про біблійний Ізраїль і про американців як про обраний народ продовжували говорити й лідери наступних поколінь американців, зокрема Дж. Кеннеді і М. Лютер Кінг. Претензії американізму на роль ідеології обраного або “майже обраного” народу на варіант біблійного сіонізму відобразилися й у символах. У день, коли було прийнято декларацію незалежності США, було засновано комісію у складі Дж. Адамса, Т. Джефферсона та Б. Франкліна для створення проекту державної печатки.

Установка на рівність індивідуальної гідності наявна в схемі, запропонованій Д. Гелентером, вона є базисом для принципу демократії та знаходить своє вираження в практиці юдаїзму. В юдаїзмі мінімальний колектив для молитви (міньян) здатен встановити спеціальні стосунки із Всевишнім, він складається з десяти дорослих чоловіків, незалежно від їхнього соціального статусу. Для Мінья як вождь або законовчитель, так і простий землекоп мають однакову цінність. А якщо навіть для Всевишнього цінність кожної людини однакова, то, тим більше, під час прийняття мирських рішень за допомогою голосування цінність кожного голосу повинна бути однаковою. Друга установка в схемі американізму Д. Гелентера (місія Америки для світу) пов'язана з американською версією біблійного сіонізму. Засновники американізму вбачали свою місію у створенні суспільства, що продовжує виконувати вселенське завдання, поставлене колись Всевишнім перед євреями. Батьки-засновники запропонували печатку, яка зображувала народ Ізраїлю, що переходить Червоне море, та Мойсея, освяченого вогнемним стовпом. Цю пропозицію не було прийнято – автори обмежилися зображенням орла як біблійного символу (і “Я носив вас на крилах орлиних”). На однодоларовій купюрі над головою орла на “Великій печатці” поміщено викладений п'ятикутними зірками, символами окремих американських штатів, Магендавід – зірку Давида. Але чому ж у настільки христ-

янській країні, як Сполучені Штати Америки, нелегко простежити вплив ідей Нового Заповіту, християнського розділу Біблії, на політичну систему американізму?

Одна із причин цього може полягати в тому, що новозаповітні ідеї в організації суспільства були скомпрометовані ще до відкриття Америки, в ідейних пошуках дореформаційного християнства XI–XIII ст. Тоді різні християнські секти (катари, апостольські брати, маніхейці) намагалися реалізувати в своєму суспільному житті новозаповітні ідеї, проголошуючи аскетизм і відмову від власності квінтесенцією біблійного вчення. Зрозумілі в такий спосіб християнські ідеї спричинили, наприклад, селянську війну 1304–1307 рр. під проводом Дольчино з Наварри, яку вели проти Папства, вона “не заперечувала проти багатства” та супроводжувалася чомусь кривавим побиттям євреїв.

Утім чернечі ордени домініканців (“авторів інквізиції”) і францисканців ставилися до проблеми власності подібним чином. У зв'язку з цим красномовним є слова засновника ордену: «Свята бідність проганяє всяку пожадливість, скупість і турботи світу цього, – зазначив Франциск. – Адже Христос навчав: “Не беріть із собою ні золота, ні срібла, ні торби на дорогу, ані двох одеж, ні сандаль, ані палиці. Не збирайте собі скарбів на землі, але збирайте собі скарби на небі (від Матвія 2,9)”» [2, с. 30].

Насправді така ідеологія підходить для духовного шляху окремого християнина, особливо такого, що збирається прийняти обітницю чернецтва. Але це не дуже зручне підґрунтя для створення економічно розвинутого суспільства. Відповідно, розвиток капіталізму почався вже після реформації XVI ст. і був його наслідком. Ідейна основа сучасної цивілізації, яку зараз прийнято називати іудео-християнською, ґрунтується на загальній для іудеїв і християн Книзі – Старому Заповіті або Танасі. При цьому Новий Заповіт, у свою чергу, був одним із декількох джерел лібералізму, сучасної “секулярної релігії”, яка розвинулася в США та країнах Західної Європи в другій половині XX ст. і стала, по суті, антитезою американізму.

Звичайно, секулярний лібералізм виникає не від християнства, а від іншого його витoku – матеріалістичних концепцій соціалізму, але його етичні установки мають “новозаповітну” природу. Від християнства, зокрема, лібералізм запозичив почуття винності за матеріальне благополуччя, характерне для лібералів: “Легше верблюдові пройти крізь вушко голки, ніж багатому увійти в Царство Боже” (від Матфея 19, 24) [6, с. 55].

Відобразилося воно в такій благородній для лібералізму інтенції, як турбота про бідних. Звичайно, заповідь піклуватися про бідних є і в єврейській Біблії, але особливість лібералізму стосовно благодійності полягає в тому, що саме багатство відчувається як аморальне, майже ґріховне, а тому лібералізм

наполягає на переведенні допомоги бідним з особистого релігійно-морального обов'язка члена суспільства в насильницьке право та обов'язок держави.

На практиці це означає високі податки й перерозподіл доходів. Деякі витoki лібералізму можна побачити і в юдаїзмі. Так, наприклад, юдаїзм суворо забороняє лихослів'я, і видатний рабин початку XX ст. Х. Хаїм детально розробив закони Ш'мірат Ха-Лашон, правила чистоти мови та заборон лихослів'я, додавши до них безліч деталей про те, чого “бажано б дотримуватися” в мовній поведінці.

Лібералізм розповсюдив ці закони, сформульовані “для власного користування”, на обов'язок суспільства загалом, створивши систему “політичної коректності” з майже кримінальною відповідальністю. Найвищі досягнення лібералізму – у галузі прав людини. Тут і десегрегація негрів, і рівні права для жінок і різних етнічних груп, тут і права сексуальних меншин. Маючи корені і в релігії, і в секулярних теоріях, лібералізм не є антирелігійним. Мабуть, єдина з десяти заповідей, яку він відмінив, це сьома – про заборону сексуальних зв'язків. Духовний розвиток США останніх десятиліть – це боротьба та взаємний вплив лібералізму й консерватизму (ідеології збереження цінностей американізму). У Європі, яка не має в своїй основі аналога ідеології американізму, де суспільство більш ліберальне, ніж американське, лібералізм не має серйозного опонента.

Д. Гелентер, пояснюючи різницю в політичному баченні світу з різних берегів Атлантичного океану, зазначає, що “контраст між американським і європейським мисленням – це не стільки контраст між християнством і атеїзмом, скільки різниця між двома видами християнства... Пацифістське умиротворення, в яке релігійно вірить Європа, є антитезою християнства Старого Заповіту – пуританського американізму, але це і є цілком автентичним християнством, що має глибоке коріння в Новому Заповіті [цит. за: 8, с. 32].

IV. Висновки

Отже, чотирма релігійно-етичними засадами американізму є охлократія, мілітаризм, прецеденталізм і олігархічність. Батьки – засновники США серйозно ставилися до загрози охлократії, тобто неосвічених мас. До виборчого закону було включено три цензи для реєстрації громадянина як виборця: освітній, майновий та осідлості. Тільки певною мірою освіченого громадянина, що довів свою здатність успішно функціонувати в реальному світі та прожив досить довго на одному місці, щоб розбиратися в місцевих проблемах, допускали до прийняття рішень. Мінімальним віком реалізації виборчого права було визначено 21 рік. Для того, щоб бути обраним на різні посади, претендент мав бути ще старшим. Отже, життєвий досвід для прийняття правильних рішень вважали обов'язковим. Однак під впливом лі-

беральних тенденцій середини ХХ ст. виборчі цензи було скасовано, а мінімальний вік виборця знижено до 18 років. Це було виправдано, тому що за 200 років демократії в Америці було виховано достатню кількість відповідальних громадян. До того ж, як правило, представники неосвічених і незаможних верств населення, а також емігранти не дуже-то цікавилися виборами, та й їх кількість у сучасних США є відносно невеликою. Як і раніше, не мають виборчого права нелегальні емігранти, яких, за різними оцінками, нараховують у США від 12 до 20 мільйонів, і легальні емігранти, які проживають у США до отримання громадянства, тобто менше п'яти років. Можна зробити висновок про те, що оптимальна кількість категорій громадян, які беруть участь у демократичному процесі, залежить від ступеня громадянської відповідальності цих громадян. При низькій пропорції відповідальних громадян до загального народонаселення ідеалом є не максимально широке представництво, а розумне обмеження кількості осіб, які беруть участь у виборах. США є могутньою демократичною військовою державою, що має найсучаснішу військову техніку. Тим не менш, властиві демократіям свободи перешкодили військовим добитися перемог (наприклад, у В'єтнамі). Антивоєнні протести переважили військову міць. Виглядає парадоксальним те, що релігійні батьки – засновники Сполучених Штатів Америки проголосили відокремлення релігії від держави. Чому нас вчить щодо цього Танах? Всевишній наказав Мойсееві, що виконував у євреїв функції царя: “наблизити до себе Аарона, брата свого, і з ним – його синів Ізраїлевих – синів для служіння Мені...” [6]. Творцем Шатра Одкровення – місця релігійної служби – був Мойсей, а ось служителями в ньому вже повинні були бути окремі люди – клан Аарона – Коени. Яків пророкував перед смертю: “Не залишить скіпетр Ісгуда...” (Брейшит, 49,10) [цит. за: 6, с. 21], а Мойсей благословив перед смертю коліно Леві: “Урім і Тувім твої (приналежності первосвященника. – М. Ж.) – благочестивому чоловікові твоєму... Вчать (нащадки Леві. – М. Ж.) законам твоїм Якова і вченню твоєму Ізраїль” (Дварим, 33, 8-10) [цит. за: 6, с. 22]. Тобто правитель і священнослужителі повинні були бути навіть не близькими родичами, вони повинні були рекрутуватися з різних колін – Ісгуди та Леві. Не могли священнослужителі мати справу із впливовим прошарком багатіїв. Коліно Леві не мало права володіти землею, а повинно було жити на десятину від урожаю, що виділяли інші коліна.

Поділ управління релігією та державної влади, запропонований Торою, оформився в стародавній Іудеї в роботі Синедріону. Верховний релігійний орган (Синедріон), залишивши право управління країною царю, а законодачу владу (за тлумаченням конституції Іудеї – То-

ри) – Насі (князю), відігравав роль Верховного суду під керівництвом другої в Синедріоні людини – Ав бейт-дина. В цій якості Синедріон був незалежний та міг судити навіть царя (і такі випадки було зафіксовано в історії, хоча вони не завжди закінчувалися мирно). У давнину в єврейській державі релігія, звичайно, не була відокремлена від держави, але вони не були й поєднаними. Цей принцип було порушено в Юдеї, коли Арістобул, онук молодшого з братів Хасмонеїв, Шимона, назначив себе в 104 р. до н.е., на додаток до первосвященника, ще й царем. Рік по тому він помер. Ми бачимо, що батьки – засновники США, уважно вивчали Біблію, вивели з неї принцип відділення релігії від держави, а також принцип поділу влади – виконавчої, законодавчої та судової.

Суд в Ізраїлі в давнину був органом релігійним, оскільки книгою законів була Біблія; сучасний же американський суд є світським. Однак принципи роботи Верховних судів стародавньої Іудеї та США є схожими. Їх функції – вирішувати найбільш складні випадки, трактуючи конституцію. В Ізраїлі в давнину конституцією була Тора, а в Америці – Конституція США, що є на сьогодні найвищим досягненням соціальної думки американізму. Але в будь-якому випадку йдеться про чітко записані та формалізовані загальні обмеження, які суд тільки застосовує, а не створює.

За опитуваннями населення, найгострішою проблемою американського суспільства залишалася корупція [8, с. 45]. Як цю проблему вирішують у межах американізму? З погляду головних прихильників американізму, консерваторів (правого крила республіканської партії), одним із головних питань тут є розмір податків. Ідеалом консерватизму є низькі податки, відмова від активного перерозподілу доходів і мінімальна участь федерального уряду у вирішенні конкретних проблем суспільства на користь прав місцевих адміністрацій. Звідси менше витрат на управлінський апарат і менше можливостей для корупції. У фінансуванні релігії держава взагалі не бере участі, а віруючі безпосередньо підтримують релігійні інститути за своїм вибором. Ізраїльське суспільство, створене соціалістами й кероване сьогодні лібералами, ґрунтується на принципах масованого перерозподілу доходів і має одні з найвищих у світі податки. Звідси багато більше можливостей для корупції. Релігія, фінансування якої залежить від державних чиновників, стає, таким чином, частиною державної системи. А отже, виявляється схильною до властивої державній системі корупції. Інтеграція релігійних партій у державну структуру перешкоджає релігії бути моральною протипагою секулярному керівництву.

Батьки – засновники Сполучених Штатів Америки встановили принцип прямого пред-

ставництва (тобто мажоритарне обрання по округах), яке має своїм природним наслідком двопартійну систему (тому різні сили в окрузі мають шанс на перемогу тільки тоді, коли вони є максимально об'єднаними, що вже на рівні округу викликає протистояння двох блоків і породжує на національному рівні двопартійну систему). Кількість претендентів на виборні посади за такою системою зазвичай скорочується до двох на стадії первинних (внутрішньопартійних) виборів. Двопартійна система є ідеальною для боротьби з корупцією. Оскільки політичних партій усього дві, то заздалегідь зрозуміло, хто є чиїм конкурентом, і на боротьбу з ним мобілізують усі можливі ресурси. Благополуччя кожної з двох партій залежить, відповідно, також і від того, чи знайдуть вони "гріхи" в представників партії-опонента. Пошуки проявів корупції стають важливим інструментом політичної боротьби. Кримінальні справи за звинуваченням у корупції та дисциплінарні (в порушенні етики) справи проти конгресменів, сенаторів, навіть лідерів палат, не кажучи про найвпливовіших лобістів, є нерідкими в американському політичному житті та свідчать про реальну боротьбу з корупцією. Пряме представництво теж є гарантом відповідальності члена конгресу. Він не може сховатися за спину "фракції" або лідера партії. За всі свої голо-

сування обраний представник відповідає перед виборцями.

Список використаної літератури

1. Вебер М. Избранное. Образ общества / М. Вебер. – Москва : Юрист, 1994. – 622 с.
2. Готорн Н. Избранные произведения в двух томах / Н. Готорн. – Ленинград : Художественная литература, 1982. – Т. 2. – 507 с.
3. Покровский Н. Е. Ранняя американская философия. Пуританизм / Н. Е. Покровский. – Москва : Высшая школа, 1989. – 647 с.
4. Токвиль А. Де. Демократия в Америке / А. Де Токвиль. – Москва : Прогресс, 1992. – 443 с.
5. Hutchinson T. The History of the Colony of Massachusetts-Bay (Boston, 1764–1828), I, 437// Puritanism in Early America / Ed. G. M. Waller. – Boston : D. C. Heath & Company, 1950. – 863 p.
6. Puritanism in Early America / Ed. G. M. Waller. – Boston : D. C. Heath & Company, 1950. – 632 p.
7. Miller P. Errand Into the Wilderness / P. Miller. – Cambridge : The Belknap Press of Harvard University Press, 1956. – 300 p.
8. Lewis R. W. B. The American Adam. Innocence, Tragedy, and Tradition in the Nineteenth Century / R. W. B. Lewis. – The University of Chicago Press, 1955. – 506 p.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2016.

Жовтобрюх Н. Н. Секуляризованный неояудаизм как идеологическая доминанта американского пуританизма и государственности

Статья посвящена проблеме взаимосвязи между религиозно-этическими составляющими иудаизма, американизма и особенностями американской государственности.

Ключевые слова: иудаизм, американизм, либерализм.

Zhovtobriukh N. A Secularized Neoyudaizm as Dominant of American Ideological Purytanizm and State

This article focuses on the problem of the relationships between the religious and ethical elements of Judaism, Americanism and the peculiarities of the American state.

The present research aims at developing a qualitative model of the relationship between Judaism, Americanism and the modern American state.

The research presented in the article has had the goals of identifying the religious fundamentals of the foundations for forming the USA as a social and state community; defining the origins of Judaism in the Old Testament; as well as identifying ochlocracy, militarism, oligarchism and corruption practices as constituents of the American state.

The present work draws on both historical and modern academic publications in the theory and philosophy of law.

It is affirmed that the basic principle of the US democracy manifested in Judaism is the postulate of the equality of an individual's dignity – a leader, a lawmaker and a peasant are equally valuable. In other words, the value of each vote must be equal. Here one can see a practical implementation of the Judaist principle in the US state order – if the value of each person is equal even in the relationship with the Lord, then it should be so for the decision-making based on voting as well.

The second premise in the scheme of Americanism is related to the American version of the Biblical Zionism, namely accomplishing the universal mission posed by the Lord for the Jewish people.

It is determined that ochlocracy, militarism, precedentalism and oligarchism are four religious and ethical foundations of both Americanism and the US state.

It is shown that the principle of direct representation in the USA naturally leads to a two-party system, which is an effective means to curb corruption. The direct representation also serves as a warranty of a congressman's responsibility.

Key words: Judaism, Americanism, liberalism.